

31. YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ TOPLANTISI

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

BÜLENT AKGERMAN'IN

KONUŞMASI

21 MAYIS 2014

İZMİR

Saygıdeğer Konuklar,
Değerli ESIAD Üyeleri,
Medya Kuruluşlarımızın değerli temsilcileri,

31. Yüksek İstişare Konseyi Toplantısı'na ben de "hoş geldiniz" diyor, Yönetim Kurulumuz adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime uzun süredir peşinde olduğumuz değerli konuğumuz Sayın Kemal Derviş'i bugün aramızda görmekten büyük onur ve mutluluk duyduğumuzu ifade ederek başlamak istiyorum. Yoğun programları arasında İzmir'e ve bize zaman ayırdıkları için kendilerine içtenlikle teşekkür ediyorum.

Bildiğiniz gibi, Sayın Derviş sadece 2001 ekonomik kriz döneminde zamanın Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanlığı'nı yapmış bir kişi değildir. Kendileri, öğretim üyeliğinden Dünya Bankası Başkan Yardımcılığına, düşünce kuruluşu yöneticiliğinden Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Başkanlığına kadar yaptığı üst düzey görevlerle, uluslararası düzeyde tanınan, akıl danışılan az sayıdaki Türklerden biridir. ABD ve AB'deki siyasi ve ekonomik gelişmeler yanında, dünya ekonomisi, mali piyasalar ve kamu ekonomi politikaları konularındaki fikir önderliği ve değerlendirmeleri dünya çapında etkili olan iyi bir analistdir. Halen Brookings Enstitüsü Başkan Yardımcılığı görevini sürdürmektedir.

Böylesine önemli bir konuğu dinlemenin onuru ve keyfine daha fazla zaman bırakmak adına, konuşmamı mümkün olduğunca kısa tutmaya çalışacağım.

Değerli Konuklar,

Toplantımızdan bir hafta önce ne yazık ki bölgemizde büyük bir maden ocağı faciası yaşadık. Öncelikle kaybettiğimiz maden işçilerini buradan da bir kez daha rahmetle anıyor, yakınlarına sabır ve "başsağlığı" dileklerimizi iletiyorum.

"Önlenebilir" olduğu giderek daha da netleşen facianın, küresel bakış açısından ülkemizin dünya içindeki konumunda önemli bir çelişkiyi yüzümüze vurması açısından ders verici bir yönü var. Düşüncelerimizde ve konuşmalarımızda birbirinden pek ayırmadan birlikte telaffuz ettiğimiz "ekonomik ve sosyal kalkınma" arasındaki ilişkiyi mercek altına almanın gelecekteki politikaların sağlıklı olabilmesi için artık bir zorunluluk olduğu iyice ortaya çıktı.

Sosyal boyutu ihmal edilmiş bir ekonomik kalkınmanın sürdürülebilir olamayacağı sosyal bilimlerde sıkça dile getirilen bir husustur. Devlet büyüklerimizin, siyasetçilerimizin gelecek hedeflerini ifade ederken genellikle rakamsal büyüklükleri öne çıkarmaları, önceliğin ekonomik kalkınmaya verildiğini, gerisinin arkadan geleceği gibi bir mesaj vermektedir. Evet, ekonomi önemlidir ve öncelik taşıyabilir; ancak, unutulmamalıdır ki, ekonominin amacı sonuçta insan ihtiyaçlarına ve mutluluğuna hizmet etmektir. Sosyal ve beşeri kalkınmaya, nitelik boyutuna eşdeğer önemi vermek, sadece sosyal refahı artırmayacak, insan kaynağımızın gelişmesiyle dolaylı olarak ekonomik kalkınmaya da ivme kazandıracaktır.

Bununla beraber sosyal kalkınmanın sadece devlet tarafından yapılan yasal düzenlemelerle, yeni okullar açmakla, sosyal yardımlarla gerçekleştirilemeyeceği de bir gerçektir. Soma faciasından çıkartabileceğimiz gibi, her alanda davranış biçimlerimizin yansımaları olan kültürel boyutu gözden kaçırmamız gerekmektedir. İş güvenliği ve denetim kültürümüzdeki eksiklikler, mevzuattaki en ileri yasal düzenlemelere rağmen, böyle bir faciaya zemin hazırlamıştır.

Siyasi eğilimler ve tartışmalardan arındırılmış ve sağduyuyla ele alınması gereken bir konunun bu denli siyasi polemige malzeme yapılması da, ülkemizde siyasi kutuplaşma ve ötekileştirme eğilimlerinin artık tehlikeli bir boyuta ulaştığına işaret etmektedir.

Değerli Konuklar,

Sayın Derviş'in görüşlerine ihtiyaç duyduğumuzu düşündüğüm üç konuyu arz edip konuşmamı tamamlamak istiyorum.

Demokrasi ve kalkınma arasındaki bağı öteden beri merak etmişizdir. Bizim yıllardır ezberimiz, liberal ekonomik politikaların tam demokratik düzlemlerde başarılı olacağı, aşırı merkezizetçi kararların orta vadede refah oluşumuna engel olacağı şeklindeydi.

Oysa Şangay Beşlisi, Çin ve Rusya deneyimleri ve dünya ekonomik dengelerinin giderek "doğu"ya kayması, bir başka dünya realitesini ortaya çıkarıyor. Sayın Derviş'in, "Otokratik Kapitalizm" olgusu üzerine sosyal ve siyasal etkilerini de göz önüne alarak neler düşündüğünü, bunun bize bir alternatif görünerek akılları çelip çelemeyeceğine ilişkin değerlendirmesini doğrusu merak ediyorum. Sözümlü ettiğim sosyal kalkınma olgusunu da bu değerlendirmenin diğer ana unsuru olarak görebiliriz.

İkinci konu tasarruf eğilimimizle ilgili: Efendim, sizi yıllardır izleyenler olarak; ülkemizin "tasarruf oranı" konusuna özel bir önem atfettiğinizi biliyoruz.

Ülkemizdeki tasarruf oranının GSMH'nin %12'leri dolayında olduğu, orta gelir tuzağına düşmeden 2023 yılı için hedeflenen 2 Trilyon \$ Milli Gelir ve 500 Milyar \$ ihracat seviyesine ulaşabilmek için takriben GSMH'nin %23-25'leri düzeyinde yatırım harcaması yapmak zorunda olduğumuz bir gerçek.

Buradan hareketle; tasarruf oranını aşan yatırım ihtiyacımızı mecburen dış kaynakla karşılamak durumunda kalıyor olmamızın "cari açık" problemi yarattığı ve bu nedenle yapısal bir dönüşüm sağlanmadığı müddetçe ekonomimizin kırılganlaştığı çok bildik bir senaryodur.

Bu çerçevede orta vadede yüksek katma değerli ürünler üretebilen, Ar-Ge, İnovasyon, markalaşma gibi konularda mesafeler almaya ihtiyaç duyan bir ekonomi olmamız gerektiğini biliyoruz. Ayrıca, tasarruf oranlarımızı artırabilmek için gönüllü ya da zorunlu tasarruf tedbir ve teşviklerinin alınması elzem görünüyor.

Ancak tüm bunlar kısa vadede olacak şeyler değil. Bu ülkenin, hele seçim ortamında ekonomik dinamizme ihtiyacı var. Bu da politikaların ekonomik büyüme lehine oluşturulması demek. Nitekim, Merkez Bankamız, son zorunlu faiz artışının ardından, son zamanlarda yeniden faiz düşürmenin sinyallerini vermeye başlamıştır.

Tüm dünyada faiz oranlarının düşmesi, ülkemizde kamu finansman dengesinin sağlıklı olması, borçluluk oranlarımızın GSMH'ya oranla oldukça iyi seviyelerde olması, Merkez Bankası rezervlerimizin yükselmesi, rating kuruluşlarının takdirine mazhar olmamız gibi nedenlerle, öyle anlaşılıyor ki, ekonomide ayaklar yine frenden çekilmeye başlanacak. Bu, yeniden "cari açık"

problemi ile yüz yüze kalacağımızı gösteriyor. TCMB'nın faiz oranlarını yavaş da olsa aşağıya çekmesi, şüphesiz yatırımları arttırıcı bir etki yaratacaktır. Ancak, tasarruf oranı, varlığın büyüklüğü ve getirisine bağlı olarak artacak veya azalacak. Getiriden kasıt, birinci derecede "faiz"dir.

Faizlerin düzeyi, büyüme, cari açık ve tasarruf oranları arasındaki bu çelişkili ilişkiyi nasıl değerlendirirsiniz?

Son sorum da, hükümetimizin açıkladığı 2023 hedeflerini ilgilendiriyor. Türkiye 2012'de %2.1, 2013'te % 4 büyümüştür. 2014'te de benzer bir büyüme beklenirken, 2015 ve sonrası için hedef %5'ler düzeyindedir. Bugünkü milli gelirden hareketle, 2023 yılı hedeflerine ulaşabilmek için, 750 Milyar \$'lık milli geliri 2 Trilyon \$'a getirecek büyüme oranı yıllık %6,5'ların üzerinde bir rakamdır. Devletin açıkladığı %4-5'lik oranlarla bu hedeflere ulaşamayacağı açıktır. Sayın Ali Babacan 2023 hedeflerinin nominal olduğunu, ABD Doları enflasyonu, Türkiye'nin satın alma gücü paritesinde ileriye yönelik iyileşmelerin etkisiyle %5'lik ortalama büyüme ile bu hedeflere rahatlıkla ulaşılacağını ifade etmiştir. Bu açıklama, net bugünkü değeri itibariyle 25.000 \$'lık kişi başı gelirin neye karşılık geldiğinin dürüstçe ortaya konulmasını da gerektirir.

Buradan hareketle, 2023 yılında Dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına gireceğimiz söylemini gerçekçi buluyor musunuz?

Sözlerimi burada tamamlarken, Sayın Kemal Derviş'i kürsüye davet eder, sabırlarınız için teşekkürlerimle saygılar sunarım.